

ویلفرد مادلونگ، در ابتدای کتاب جانشینی حضرت محمد (ص)، گاهشماری از وقایع تاریخی را ذکر کرده که نشان‌دهنده حساسیت او به تاریخ حوادث و البته تسلط وی بر آن است. به همین جهت است که در آثار مادلونگ تقریباً هیچ‌گاه شاهد اشتباهاتی از نوع ذکر شده نیستیم.

نمونه از تحلیل‌های تاریخی از همین نوع است که تحلیل‌گر باید زمان وقوع حوادث را در کنار یکدیگر قرار داده تا درستی یا نادرستی برخی گزارش‌ها را نشان دهد. به عنوان نمونه، محمد علی امیرمعزی و اتان کلبگر در کتاب مشترکشان این عبارت را ذکر کرده‌اند:

«تصمیم برای جمع‌آوری قرآن در زمان ابوبکر، یعنی درست پس از رحلت پیامبر در سال ۱۱ هجری، اتخاذ شد، و نسخه رسمی قرآن که کاملاً با وحی که محمد (ص) دریافت کرده بود مطابقت داشت در زمان خلیفه عثمان، تنها سی سال پس از رحلت پیامبر، تهیه شد.»<sup>۱۷</sup>

اگر نویسنده از تاریخ وقایع اطلاع درستی داشت نباید چنین سخن می‌گفت، زیرا عثمان در سال ۳۵ هجری کشته شده و پیامبر اسلام در سال دهم هجری رحلت فرمودند. بنابراین زمان کشته شدن عثمان ۲۵ سال پس از رحلت پیامبر خواهد بود. به علاوه، بر اساس ادعای خود نویسنده که می‌گوید قرآن در زمان حیات عثمان جمع‌آوری شده، باید بگوید قرآن حداکثر ۲۵ سال پس از رحلت پیامبر اسلام جمع شده است. اگر عثمان در سال‌های اولیه خلافت خود این کار را کرده باشد حتی ممکن است گفته شود قرآن ۱۵ سال پس از رحلت پیامبر جمع‌آوری شده است، زیرا عثمان از سال ۲۳ هجری خلیفه بوده است.

ویلفرد مادلونگ، در ابتدای کتاب جانشینی حضرت محمد (ص)، گاهشماری از وقایع تاریخی را ذکر کرده که نشان‌دهنده حساسیت او به تاریخ حوادث و البته تسلط وی بر آن است. به همین جهت است که در آثار مادلونگ تقریباً هیچ‌گاه شاهد اشتباهاتی از نوع ذکر شده نیستیم.

### جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۱. امروزه دوره جدیدی از شیعه‌شناسی شکل گرفته که می‌توان در آن آثار ارزشمند پژوهشی را مشاهده کرد و دیگر نمی‌توان پذیرفت که پژوهشگران غربی یا مسیحی لزوماً مغرض و جاهل و فریب‌کار هستند. ۲. در برهه‌ای از زمان حتی توصیف خوبی از اسلام و تشیع در مغرب زمین اتفاق نمی‌افتاد، اما امروزه گاهی، علاوه بر توصیف دقیق و هوشمندانه، تحلیل‌های ریزبینانه‌ای هم صورت می‌پذیرد که دارای زوایای دید جدیدی هستند و می‌توانند درس آموز باشند.

۳. به جهت توجه فوق‌العاده‌ای که پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران به شیعیان و تشیع جلب شده است، باید اندیشمندان و متفکران شیعی خود را آماده معرفی علمی و دقیق تشیع و نیز پاسخ به سؤالات و شبهات نظری و دقیق علمی نمایند و اندیشمندان برجسته دنیا را بخش مهمی از مخاطبان خود قلمداد کنند.

۴. نوع مطالعه این دسته از مخاطبان اغلب

دانشگاهی و آکادمیک است که ادبیات و قوانین خاص خود را دارد و باید از ناحیه حوزه‌های علمی شیعی مورد توجه قرار گیرد. بنابراین، جوامع علمی شیعیان باید سهمی از توجه خود را به آثاری بازگرداند که در محیط‌های آموزشی و پژوهشی بسیار معتبر دنیا نوشته می‌شوند و از سوی مغزهای متفکر و اندیشمندان طراز اول دنیا مورد مطالعه قرار می‌گیرند.

۵. امروزه، شیعیان و مسلمانان به خوبی و با روش‌های جدید و دانشگاهی در مغرب زمین مورد مطالعه قرار می‌گیرند و دیگر چنین نیست که صرفاً معتقد باشیم تنها منتقدین و گزارش‌گران شیعیان و هابییون خشک مغزو متعصبی هستند که هرگز برای فرهیختگان و اندیشمندان جذابیت ندارند.

۶. گرچه برخی از این متفکران به خوبی راه پژوهش در اسلام و تشیع را فرا گرفته‌اند، اما هنوز تعداد افرادی که با غرض‌های منفی و روش‌های نامتعارف و نادرست در باب اسلام و تشیع قلم می‌زنند فراوان اند.

### کتابنامه

۱. مادلونگ، ویلفرد. جانشینی حضرت محمد (ص) پژوهشی پیرامون خلافت نخستین، ترجمه احمد نمایی، جواد قاسمی، محمد جواد مهدوی و حیدر رضا ضابط، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی، چاپ چهارم، ۱۳۸۸ ش.
۲. مادلونگ، ویلفرد. مکتب‌ها و فرقه‌های اسلامی در سده‌های میانه، ترجمه جواد قاسمی، مشهد:

### نسخ خطی کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی در قم

از کتابخانه‌های بزرگ ایران است که دارای حدود یک میلیون جلد کتاب چاپی فارسی، عربی، ترکی و اردو، بیش از ۲۰۰۰۰ جلد کتاب چاپی به زبانهای لاتین، بیش از ۸۵۰۰۰ عنوان نسخه خطی و ۱۲۰۰۰ میکروفیلم است.

